

Munkács története

Munkács (ukránul *Мукачево* [Mukacsevo] hivatalosan, vagy *Мукачеве* [Mukacseve] vagy *Мукачів* [Mukacsiv], ruszinul *Мукачово* [Mukacsovo], oroszul: *Мукачево* [Mukacsevo], szlovákul: *Mukačevo*, németül *Munkatsch* vagy *Munkatz*, lengyelül: *Mukaczewo*, románul *Munceag* vagy *Muncaci*, jiddis: *מאקאטש* *Minkács*) [területi jelentőségű város Ukrajnában](#), Kárpátalján. Lakossága 2015-ben 86 257 fő volt. Klastromalja, Munkácsvárálja, Oroszvég, Őrhegyalja, Várkulcsa és Várpalánka tartozik hozzá.

Munkács Kárpátalja központi részén terül el az Északkeleti-Kárpátok aljában, az [Alföld](#) és a hegyvidék találkozásánál. Gazdasági potenciálja, továbbá a lakosságszáma szerint a megye második legnagyobb városának számít. [Ungvártól](#) 42 km-re délkeletre, a Latorca partján fekszik.

Neve a régi magyar *Muncas* személynévből való, melynek eredete a *munka* főnév.

Már az őskorban lakott hely, a Kis-hegyen és a Galis-hegyen neolitik, a Tupcsa-hegyen kora vaskori település nyomaira bukkantak, melyet földsánc is övezett. A Galis- és a Lovaska-hegy között kelta település maradványai kerültek elő. A vár környékét már a 6. században szlávok lakták.

Várat a monda szerint Álmos vezér építtette, és a hegyeken való vesződéses átkelés emlékére kapta mai nevét. Először 1064-ben említik. 1138-ban *Muncas* néven említik először. 1085-ben Szent László király itt verte le a Salamonnal szövetséges kunokat. 1241-ben a tatárok teljesen elpusztították, ezután IV. Béla német hospeseket(vendégtelepeseket) telepített le.

Nagy Lajos románokat telepített ide, majd helyüket 1359-ben ruténok foglalták el. Ekkor épült újjá a kun és tatár pusztítások után a vár is. 1378-ban kiváltságokat és városi rangot, 1427-ben vásártartási jogot kapott. 1445-ben Hunyadi Jánosé lett, aki szabad várossá tette. A város részt vett az 1514-es parasztháborúban, emiatt kiváltságait elvesztette.



Utcakép

A 16. és 17. században az Erdélyi Fejedelemséghez tartozott. 1657-ben a lengyelek a várost feldúlták, de a várat nem merték ostromolni, majd a tatárok égették fel a várost. 1672-ben Zrínyi Ilona gyermekeivel ide vonult vissza, melyet a felkelők ostromoltak, végül Thököly Imre házassággal szerezte meg, melyet itt tartottak 1682. június 15-én. Thököly veresége után Zrínyi Ilona 1686-tól 1688. január 18-ig tartotta a várat a császáriakkal szemben.

A Rákóczi-szabadságharc kezdetén, 1703. június 24-én II. Rákóczi Ferenc Munkács mellett szenvedte el első vereségét, ahol élete is súlyos veszélyben forgott. A vár csak 1704. február 16-án került kuruc kézre. A fejedelem Vay Ádámot nevezte ki főkapitánnyá, majd a francia Damoiseau hadmérnök brigadérossal korszerű erődítménnyé építtette ki a hármastagolású, alsó-, közép- és felsővárból álló objektumot. Rákóczi – midőn 1711. február végén Lengyelországba távozott – Sennyey Istvánra bízta családi várának védelmét, aki 1711. június 24-én utolsóként, jóval a szatmári békekötés után kapitulált Pálffy János császári főparancsnok előtt.








Az északi lakótelep



Öntöttvas oroszlán, a munkácsi vasgyár terméke 1851-ből

A vár ezt követően börtönként szolgált. 1834. július 27-én gondatlanság miatt keletkezett tűzvész martaléka lett. 1848. április 22-én (Podhering, Órhegyalja) nevű külvárosánál győztes csata zajlott, melyre az 1901-ben felállított obeliszk emlékeztet. 1896-ban az északi bástyán 38 m magas piramison turulmadár-szobrot állítottak fel, melyet a csehek 1918-ban leromboltak. Az 1910. évi népszámlálás szerint 17 275 lakosából 12 686 fő (73,44%) magyar, 3078 fő (17,82%) német és 1394 fő (8,07%) ruszin nemzetiségűnek vallotta magát. A vallás szerinti megoszlást tekintve 7675 fő (44,43%) izraelita, 4081 fő (23,62%) görög katolikus, 3526 fő (20,41%) római katolikus, 1771 fő (10,25%) református és 190 fő (1,1%) evangélikus volt. A trianoni békeszerződésig, majd 1938 novemberétől 1944-ig ismét Bereg vármegye Munkácsi járásának székhelye volt. 1939. január 6-án cseh támadás érte Oroszvég felől, amelyet a város kis létszámú védői hősiiesen visszavertek. A szovjet csapatok 1944. október 24-én foglalták el. 2001-ben 81 600 lakosából 62 900 ukrán, 7300 orosz, 6900 magyar és 1100 cigány volt.

Testvértelepülések

-  Mátészalka, Magyarország
-  Nyírmeggyes, Magyarország
-  Eger, Magyarország
-  Kisvárda, Magyarország
-  Mielec, Lengyelország

-  Eperjes, Szlovákia
-  Homonna, Szlovákia
-  Szabadka, Szerbia
-  Zenta, Szerbia
-  Hircizk, Ukrajna
-  Vuhledar, Ukrajna
-  Kolomija, Ukrajna
-  Celldömölk, Magyarország

Forrás

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Munkács>